

Irina PROCOPIU

Pagini de jurnal

(1891-1950)

Irina PROCOPIU

Notă asupra ediției
Pagini de jurnal

(1891-1950)

Traducere din limba franceză, introducere,
note și comentarii de Georgeta Filitti

Georgeta Filitti

POLIROM
2016

1891¹

6/18 octombrie 1891

Ce plicticoasă și monotonă mi s-a părut astăzi viața, și cu toate acestea am râs, am fost veselă tot timpul. Întorcându-mă acasă, mi-a căzut o mănușă și deodată mi-a venit să plâng, și dacă m-ar fi întrebat cineva de ce, i-aș fi răspuns: parcă eu știu de ce plâng? Păcătos caracter mai am și eu! O știu foarte bine și sunt foarte tristă și fac tot ce pot ca să nu-mi las lacrimile să picure.

Să nu credeți că sunt îndrăgostită, nici gând, asta n-o să mă amețească, sunt sigură. Lili s-a întors aseară foarte mulțumită. Îl iubesc foarte mult, și pe soția lui deopotrivă.

Ah! De s-ar putea întoarce Elena, micuța mea Elena, pe care o iubesc atât de mult.

1892

Duminică, 5/17 ianuarie 1892

N-am nimic de făcut și mă plictisesc de moarte, duminica e idiot. Ar trebui totuși să-mi fac lecțiile de engleză pentru mâine. Ei bine, n-am nici un chef. Ieri am fost la doamna Brătianu, e o familie în care fiecare membru mi-e simpatic, chiar și Săbina Cantacuzino, pe care altădată o găseam insuportabilă.

Zozo e bolnavă, mi-a transmis prin deșteptul de Coco să mă duc s-o văd; numai să găsec pe cineva care să mă însoțească până la ea. Astăzi ar fi trebuit să mă duc să le văd și pe Elisa și pe Elena, pe care n-am văzut-o de joi.

Ce fericită sunt că am o prietenă ca Elena, e distinsă, dulce, bună și inteligentă; o ador. Am un cult pentru ea și aș fi cea mai nefericită creatură dacă aș fi silită să n-o mai văd.

Oh! O iubesc mult pe Elisa, aproape cât pe Elena, doar că am senzația că după căsătoria ei nu mai suntem la fel de prietene ca înainte. Mai curând ea s-a depărtat de mine, cu toate astea sunt convinsă că mă iubește și eu o iubesc, draga de ea, și mă rog la Dumnezeu să-i dea fericire și norocul de a avea copii.

Luni, 26 octombrie/7 noiembrie 1892, București

Încep cam târziu să-mi scriu jurnalul, dar cum azi n-am nimic de făcut și vremea e îngrozitoare, să-ți dai soacra afară din casă, am zis că o să scriu ca să-mi treacă timpul. Azi le-am văzut pe Marie Mihaiu și pe Lorică. Prima e drăguță și am multă afecțiune pentru ea, dar o cunosc puțin. Cealaltă e pretențioasă, nu e proastă, dar destul de vanitoasă.

Azi-dimineață am primit o scrisoare de la Elena și sunt cam frământată din cauza ei, mica mea prietenă, doar asta-i mai lipsea, să aibă frățiorul bolnav. Doamne, dacă aș putea face ceva s-o scap de această amărăciune! Și când te gândești că ființa aceasta aleasă,

bună și inteligentă are atâtea neazuri, zău, e nedrept. Zilele trecute, la Elisa, era atât de tristă, că-mi venea să plâng. Îl aud pe Grigore Logadi, de n-o fi prea nebunatic. Am să cobor să stau de vorbă cu el, dar o să mă și plictisesc. Doamne, ce de oameni nesărați există și ce stupidă e viața uneori, iar lumea e atât de mare!

N-aș zice că vreau să mă mărit, dar la noi nu vine nimeni și pe urmă nu-s nici drăguță, nici bogată, nici spirituală. Oh! Dacă aș fi fost de trei ori mai urâtă decât sunt și aș fi avut o rentă de 50.000 de franci, pretenții nu mi-ar fi lipsit, dar mai bine să n-am acești bani, căci sunt destui interesați și sper în continuare că într-o zi va veni unul care va găsi că fac mai mult decât una cu o zestre frumoasă.

29 octombrie/10 noiembrie 1892, vineri [joi] seara, București

Am impresia că sunt pe cale să mă îndrăgostesc. Îmi place domnul Blanc², e deștept, foarte manierat, ceea ce-mi place totdeauna, și pe urmă nu știu ce are, dar îmi place; nu mi-a făcut pic de curte, dar asta nu dovedește nimic. Și zău, dacă vrea să se căsătorească cu mine, n-am să zic nu.

Azi am primit o scrisorică drăguță de la Marioara.

Azi i-am scris Sașei – uite una căreia îi place să facă declarații, dar asta e contrar principiilor mele, ceea ce o plictisește pe frumoasa mea verișoară.

Ce repede a trecut serata de ieri, și m-am și distrat! Dacă ăsta ar putea fi un început ori măcar de-aș putea să-l întâlnesc pe domnul Blanc în societate, dar nu-l văd nicăieri. Poate o să vină la căsătoria Viorichii, ar fi o șansă.

2/14 noiembrie 1892, București

Dimineața am citit *Petit Bleu* de Gyp, la început am râs și pe urmă am plâns.

Aseară am fost la căsătoria Viorichii, nici urmă de domnul Blanc, în schimb alt admirator, domnul C., un soldătoi care-și rotește ochii de crap amorezat și care nu se prezintă. E tâmpit? Cleo mi-a vorbit azi de asta, am spus în fața mamei că n-aș vrea să-l cunosc, dar nu-i nimic dacă m-a plăcut; m-a plăcut imediat și, sincer vorbind, am pretenții mai mari.

M-am distrat ca o regină și am dansat ca o nebună. Viorica era încântătoare, e genul logodnicei, e poetic de frumoasă.

Dacă domnul B. s-ar îndrăgosti de mine, e adevărat că nu m-aș supăra. Aseară am avut o conversație foarte amuzantă cu Maria

Brăiloiu, totuși nu-i pot spune că-mi place Blanc, asta îmi rănește amorul propriu și mândria, sunt extrem de mândră; încă un defect, am destule.

9/15 noiembrie

Marioara s-a căsătorit la Primărie; încă una care pleacă, o să-mi lipsească teribil, o iubesc mult, e așa de drăguță și de afectuoasă.

Azi le-am văzut pe Brătience, sunt încântătoare, le iubesc mult, Sabina e pretențioasă, iar frații ei au chipuri frumoase. Odinioară îmi plăceau; ce bine că îi văd acum, fiindcă vechea mea pasiune pentru Dinu s-ar putea trezi din nou.

10/22 noiembrie

Marioara s-a măritat. După biserică am fost la Maria Brăiloiu, unde l-am văzut pe domnul B., din păcate am rămas foarte puțin.

Tanti Zoe a venit aseară de la Viena, ce femeie drăguță. M-am dus s-o văd pe Elena, scumpa de ea, ce zăpăceală, fratele ei pleacă duminică împreună cu tatăl lui la Viena, starea lui e destul de îngrijorătoare.

Sâmbătă am fost la Operă. Se juca *Africana*³. Primadona e urâtă ca o maimuță, dar cânta destul de bine, nici baritonul nu-i rău. Domnul C. m-a urmărit continuu prin lornion, asta m-a deranjat puțin, dar admirația lui mă lasă total nepăsătoare. Am reușit să atrag atenția dr. C., atâta m-am uitat spre el, încât până la sfârșit m-a urmărit și el – se înțelege că pe dată m-am uitat în altă parte.

Azi am avut lecția de desen, e o mare pasiune de-a mea, din păcate fără mult talent și încă și mai puțină răbdare. Ieri i-am scris lui Tanți, dar nu mă hotărâsc să-i trimit scrisoarea, mi-e frică să vandalizez [*sic*] această fată de treabă și sunt tentată să fac la fel ca acea cucoană care avea de citit romane fetelor ei și înlocuia cuvântul „dragoste” cu „tobă”. E o idee nouă și așa fi vrut să văd mutrele acelor fete.

12/24 noiembrie 1892

L-am văzut și sper să-l revăd. M-am distrat la Marie cum nu pot să spun.

17/29 noiembrie

A murit subit bătrânul Marghiloman, asta mă doare. N-am chef să scriu. Costică scandează versuri latinești și asta mă împiedică să reflectez convenabil, mă distrage. Vine Grünfeld, de-aș putea

merge la concertul lui, mi-e teamă că nu. E de ajuns să-mi placă un lucru ca să nu-l am. Duminică am făcut muzică cu domnișoara Borănescu, la Maria Brăiloiu, Desigur, l-am văzut pe domnul B., asta mi-a făcut plăcere și așa da orice să-l văd îndrăgostit de mine. Dar mă tem că nu se va întâmpla așa. Am impresia că nu m-am născut într-o zodie bună. Uneori viața mi se pare atât de neinteresantă. Și mica mea Elena, pe care n-am văzut-o de duminică, mi se pare un veac!

Prefața lui Loti⁴, ca precuvântare a *Exilului*, e aleasă. Dostoievski e admirabil, de altfel întreaga literatură rusă e frumoasă.

18/30 noiembrie

A venit în vizită, dar eu nu eram acasă. L-a primit mama.

1/13 decembrie

Am belele. G.I. bagă de seamă că e îndrăgostit de mine și-mi spune prin sora lui că vrea să se însoare cu mine. L-am trimis drăguț la plimbare. În acea zi am fost foarte elocventă. Bine că nu mi-a vorbit și toată povestea asta tâmpită s-a oprit aici. Nu l-am spus mamei fiindcă nu vreau o ceartă în familie.

Doar Elena și domnișoara R. cunosc secretul. Poate n-am făcut bine să le spun, dar simțeam nevoia să vorbesc, de altfel asta m-a indispus și mă tem să nu mă îmbolnăvesc. Elena avea migrenă când m-am dus s-o văd. De cinci zile mă culc după miezul nopții, niciodată înainte, și mor de somn și de oboseală. Astă-seară suntem invitați la tanti Olga, mă înnebunește gândul că trebuie să merg fiindcă sunt sigură că n-o să mă amuz.

Joiă trecută am fost la concertul Grünfeld. M-a încântat talentul lui minunat și cât de limpede și de precis cântă, dar nu mi-a plăcut aranjamentul după *Lohengrin* și *Tannhäuser*. Mi se pare că Wagner nu suportă așa ceva. Cântecele lebedei în *Lohengrin* e simplu și mișcător, încât te face să plângi, nu poate și nu trebuie să fie aranjat ori făcute variațiuni după el. Dacă l-aș cunoaște pe domnul Grünfeld, nu m-aș jena să i-o spun. Asta mi-i amintește pe tinerii întâlniți la Aix, care-mi spuneau mereu: „Ce hotărâtă sunteți!”. Într-o zi am zis cam brusc: „Sunt așa cum sunt, asta-i tot”. Și vecinul meu de masă a spus: „Nu știi cum se numește asta în țara voastră, dar la noi e o calitate”. Toți tinerii aceia erau drăguți și mă admirau mult, mai ales domnul Berl. Ce n-am înțeles niciodată e că mă găseau așa de drăguță. Trebuie să mergi în străinătate ca să ai succes.

8/20 decembrie

Domnul B. a plecat, nu se întoarce decât la jumătatea lui ianuarie. Bicu și soția lui s-au întors, nu i-am văzut. Elena e iarăși suferindă, Doamne, cât mă mâhnește asta! Am terminat de citit *Werther*, ce trist e!

Ai zice că e parcă un făcut, trebuie să-l văd pe Griguță în fiecare săptămână.

24 decembrie 1892/5 ianuarie 1893

Încă opt zile și e 1893. Ce vreme mizerabilă! Nînsoare îngrozitoare și cu asta o să vedem ce Crăciun o să mai fie! Mă distrează că sunt gata să fac niște cadouri drăguțe și ce mă amuză și mai mult e să le și ofer. Azi am luat masa la Elena; în ciuda vremii urâte, m-am dus și m-am întors pe jos.

Duminică am fost la *boston* Cantacuzino, unde m-am distrat destul, nu cât Zoe, dar ea se amuză din orice, și apoi e mult mai tânără decât mine. Doi ani diferență e mult. La mine în cameră e frig, am zăpadă între geamuri, ceea ce nu mă încântă, mă rog. Loti e un nemernic și-mi pare rău că nu i-o pot spune. Articolele astea care apar în *Revista nouă* sunt oribile și dacă Regina le-a autorizat publicarea, ei bine, n-o să-mi îngădui să-i spun, dar voi socoti că nici o clipă nu l-a iubit pe Rege sau țara. Cu ce drept o face Loti pe îngerășul Reginei, infect personaj! Până acum îmi plăcea mult *Pescarul din Islanda*, și o să-mi placă totdeauna felul lui de a scrie, dar *Exilata* nu-i face cinste.

1893

2/14 ianuarie 1893

O să mă uit în oglindă în noaptea de Bobotează, sunt foarte superstițioasă și poate o să văd bine. E teribil cum se duc banii, Doamne, am avut aproape 200 de franci și mai am doar 40 și încă o mică datorie pe care trebuie s-o achit.

6/18 februarie 1893

N-am scris de mai bine de o lună, dar am alergat pe la baluri și nu m-am gândit la jurnal. Săptămâna asta l-am văzut de trei ori pe domnul B., cu care tot orașul mă mărită. E foarte neplăcut.

E 9 seara, am cântat la pian; verișoarele mele s-au dus la balul Obolului din seara asta. Mâine fac muzică cu Olimpia, fratele ei e drăguț și începe să-mi facă puțină curte; toți sunt bolnavi. Sunt mulțumită. Dineu mâine-seară la doamna Brătianu. Marie Assan vrea să-mi încerc vocea. O să mă duc marți la ea, ce mulțumită aș fi să am voce, mi-aș da jumătate din viață.

Vineri [joi], 19 februarie/2 martie 1893

Floflo și soția lui au jucat aseară *Sărutul*, la Sander. Erau amândoi încântători. Era și B. acolo, dar eu am rămas țeapănă. Aseară m-am distrat desigur o groază.

16/28 martie, marți

Sunt plictisită, deși am râs toată ziua. Sașa se mărită, dar nu pare încântată.

30 martie/11 aprilie

Bine, asta e, mă iubește și vrea să mă ia de nevastă, dar mi-e frică să nu facă părinții mei greutăți; eu l-aș lua din tot sufletul, ține la mine, e o garanție de fericire, și apoi îmi place cum nu pot să spun. Poate am să-l văd sâmbătă seara la Sarah Bernhardt⁵.

24 mai/5 iunie

Am prevăzut ce avea să se întâmple: mai întâi, acum o lună, refuzul categoric al tatei, sper că-și va schimba gândul. Și cu asta, ce belea pe capul meu! Doamne, ce n-aș da să-l pot lua imediat de bărbat! Și apoi, așa m-am săturat de casă și de bârfe! Nu l-am văzut de trei săptămâni, acum opt zile am făcut 21 de ani. Ce bine mă simt să fiu majoră! Elisa a fost foarte stângace, iar eu prea încrezătoare. Totuși se inventează mult în țara asta, sunt dezgustată.

2/14 iunie

Am fost pentru câteva zile la Buftea. Am încercat să fiu veselă și am reușit să le distrez pe micuțe, deși n-aveam prea mult chef. Și când mă gândesc că n-o pot vedea pe tanti Iuca singură, măcar o dată. Pleacă sâmbătă la Urbeni, trebuie neapărat s-o văd înainte.

Astă-seară avem concert; numai de-ar veni și el. Această nehotărâre mă exasperează, să știu o dată pentru totdeauna: da sau nu! Zozo e o brută. L-a refuzat pe un oarecare domn Brăescu, care are o avere frumoasă și, după spusa multora, e un tip superb.

22 iunie/4 iulie

L-am văzut de patru ori, patru zile la rând, asta e! Bietul om a fost la Elisa și Elisa i-a spus să aibă răbdare până în toamnă. De fapt, e adevărat că mă iubește sincer. E mai bine să începi căsătoria cu afecțiunea soțului decât cu indiferență de o parte și de alta. N-o să mă uite în răstimp de trei luni. Sunt sigură că n-am nimic la inimă și că sunt glumele lui Shachman. Duma m-a anunțat că sunt doar anemică.

Când mă gândesc la cele nouă luni pe care trebuie să le petrec la țară, îmi vine să urlu, și cu toate acestea știu foarte bine că vara trece, cum trec toate, și că anul cel bun va reveni fără să aducă multe schimbări. Categoric, m-am săturat de viața acasă. Uf! Mă înăbuș! Pentru moment, doar Elisa e salvarea mea. Ce suflet bun și ce drăguță e! Când mă gândesc la Elena, care e bolnavă la Viena și care poate va trebui să facă o operație, sunt atât de amărâtă, că aș putea plânge fără încetare.

20 iulie/1 august 93, Beoca

Iată-mă aici de zece zile; încă nu m-am plictisit, numai restul timpului să treacă la fel de repede.

Ieri Thimi mi-a trimis o scrisoare în care-mi spune puzderie de lucruri cu aerul că nu-mi transmite mai nimic. I-am răspuns, regret că am fost obligată să-i vorbesc de povestea mea, am fost obligată, ce să fac! Ca să vezi, de la Buftea i-am scris două scrisori lui tanti Iuca și mi-a răspuns și ea fără ca mama să bage de seamă! Nu-i bine, dar trebuia să-i spun că socotesc condițiile domnului B. supărătoare. Doamne, Doamne, fă să treacă timpul mai repede!

Tatăl meu e-un păsăroi/ Mama mea, o păsăruică/ Trec apa fără luntreșoară/ Mama mea, o păsăruică/ Tata e un păsăroi...

(De citit *Notre Dame de Paris*⁶)

7/19 august 93, Beoca

Azi-dimineață am terminat de citit *Notre Dame de Paris*. Ce capodoperă! Biata Esmeralda, nenorocitul de arhidiacon, blestemat să fie Ludovic al IX-lea. Acum îl detest și mai mult.

Sunt aici deja de patru săptămâni. Nepotul Nicu Moscu a murit miercuri, pe 4; ce greutate s-o înștiințăm pe biata mama mare! Thimi nu răspunde; poate sunt vinovată că m-am încrezut în ea. Ce n-aș da să am toamna în spate și iarna în fața mea. Vreau să mă mărit și să-l iau pe el, nu pe altul. Iată că am spus-o!